

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સુદામા પાંડે અને અન્ય

વી.

બિહાર રાજ્ય

૫ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૧

[ઉમેશ સી. બેનર્જી અને કે. જી. બાલકૃષ્ણન, ન્યાયમૂર્તિ શ્રીઓ]

ફોજદારી સુનાવણી-પરિસ્થિતિક પુરાવા-પરિસ્થિતિઓના આધારે દોષિત ઠેરવવો -એ એવી સાંકળ હોવી જોઈએ જે આરોપીના અપરાધના નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જાય.

ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦-અનુચ્છેદ ૧૩૬:

હકીકતોના સહવર્તી તારણો-સામાન્ય રીતે તેમાં દખલ થતી નથી-જો કે, જ્યારે

ન્યાયની નોંધપાત્ર નિષ્ફળતા હોય ત્યારે તેમાં દખલ થઈ શકે છે.

પુરાવાઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન-સામાન્ય રીતે કરવામાં આવતું નથી-પરંતુ જ્યારે પુરાવાઓનું મૂલ્યાંકન કાયદા અથવા પ્રક્રિયાની ભૂલ દ્વારા દૂષિત થાય છે અથવા જો પુરાવાઓનું ખોટું વાંચન થાય છે ત્યારે તેનો આશરો લઈ શકાય છે.

અપીલકર્તાઓએ કથિત રીતે ૧૨ વર્ષની છોકરીનું મોત કરાવ્યું હતું. ટ્રાયલ કોર્ટે વિવિધ પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાઓ પર આધાર રાખીને, અપીલકર્તાઓને દોષી ઠેરવ્યા અને તેમને મૃત્યુદંડની સજા સંભળાવી. ઉચ્ચ અદાલતે દોષિત ઠેરવવાની પુષ્ટિ કરી હતી પરંતુ મૃત્યુદંડની સજાને આજીવન કેદમાં ફેરવી દીધી હતી.તેથી હાલની અપીલ ક્રવામાં આવી

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે ઠરાવ્યું:

૧. ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા વિવિધ સંજોગો આરોપીના દોષ તરફ ધ્યાન દોરતા નથી અને એવા વિવિધ સંજોગો છે જે ગંભીર શંકા કરે છે કે પીડિતાનું મૃત્યુ ફરિયાદી પક્ષે આક્ષેપ કરેલી રીતે થયું ન હોવું જોઈએ. આમ, અપીલકર્તાઓને તેમની સામેના ગુના માટે દોષિત ઠેરવ ઠરાવી શકાય ન હતા.(૪૬૯-એફ)

૨. તે એક સ્થાયી સિદ્ધાંત છે કે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાના કિસ્સામાં, વિવિધ સંજોગો આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરતી સાંકળ બનાવવી જોઈએ. એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં માત્ર પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા હોય, કોર્ટે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવા પર વિચાર કરવો પડે છે અને તે નક્કી કરવું પડે છે કે પુરાવા કેસના હેતુ માટે સુસંગત ચોક્કસ તથ્યો સાબિત કરે છે કે કેમ? અને જ્યારે આવી હકીકતો સાબિત થાય છે, ત્યારે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે કે શું હકીકતો સક્ષમ છે કે કેમ? આરોપી વ્યક્તિના અપરાધના કોઈ નિષ્કર્ષને જન્મ આપે છે કે નહીં. દોષનું અનુમાન ત્યારે જ કરી શકાય છે જ્યારે સાબિત થયેલ હકીકત આરોપીના અપરાધ સાથે સંપૂર્ણપણે સુસંગત હોય અને જો સાબિત થયેલ હકીકત તેની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત હોય, તો તે શંકાના લાભ માટે હકદાર છે.(૪૬૮-ડી-૯)

તન્વીબેન પંકજકુમાર દિવેટીયા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, [૧૯૯૭] ૭ એસ. સી. સી. ૧૫૬ અને શરદ બર્ધાઈચંદ સારડા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, [૧૯૮૪] ૪ એસ. સી. સી. ૧૧૬ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૩. ફરિયાદી પક્ષે રજૂ કરેલા તમામ પુરાવા માત્ર એટલું જ દર્શાવે છે કે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓને અપીલકર્તાઓ તે સ્થળની નજીક મળી આવ્યા હતા જ્યાં મૃતદેહ મળી આવ્યો હતો. જો એવું માનવામાં આવે કે અપીલકર્તાઓ એક સાથે બેઠેલા જોવા મળ્યા હતા અથવા રસ્તા પર ચાલતા જોવા મળ્યા હતા, તો પણ તે

પોતે જ આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરતો ગુનાહિત પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવો નથી, સિવાય કે તે ઘટનાના સ્થળની ખૂબ નજીક હોય અથવા તેઓ શંકાસ્પદ સંજોગોમાં મળી આવ્યા હોય. કેટલાક અપીલકર્તાઓએ મૃતકને હેરાન કર્યો હોવાના પુરાવા પણ સંતોષકારક રીતે સાબિત થયા નથી. આ તુચ્છ શંકા સિવાય, અપીલકર્તાઓને ગુના સાથે જોડવા માટે અન્ય કોઈ પુરાવા નથી. વધુમાં, તપાસ અધિકારી અપીલકર્તાઓને ગુના સાથે જોડવા માટે કોઈ પણ દોષિત સામગ્રી પર હાથ મૂકી શક્યા ન હતા, જેમ કે ગુના કરવા માટે તેમના દ્વારા કથિત રીતે ઉપયોગમાં લેવાતા કોઈપણ હથિયારની વસૂલાત અથવા તેમના દ્વારા પહેરવામાં આવેલા કોઈપણ લોહીથી રંગાયેલા કપડાં જે અપીલકર્તાઓના અપરાધને સાબિત કરવામાં થોડી મદદ કરી શક્યા હોત. ઘટના પછી તરત જ અપીલકર્તાઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તેમના શરીર પર કોઈ ઈજા નહોતી. તે પણ શંકાસ્પદ છે કે શું આ ઘટના પોતે કથિત સ્થળોએ બની હતી. તપાસ અધિકારીએ જુબાની આપી હતી કે તેણે મહઝારમાં જોયું ન હતું કે જ્યાં મૃતદેહ મળી આવ્યો હતો તે વિસ્તારની નજીક પગના નિશાન હતા અથવા છોડ કચડી નાખવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં, ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા તપાસ કરાયેલા ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓ અન્ય ફોજદારી કેસોમાં આરોપી હતા, જેમના પુરાવાને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અત્યંત કાળજી અને સાવધાની સાથે ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ. (૪૭૨-સી-એફ; ૪૭૨-બી)

૪. બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળ, આ અદાલત ભાગ્યે જ બે સંમત અદાલતો

દ્વારા નોંધાયેલા તથ્યાત્મક તારણોમાં દખલ કરે છે પરંતુ જો આ અદાલતને સંતોષ થાય કે ઉચ્ચ અદાલતે કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે અને ન્યાયની નોંધપાત્ર ભૂલ થઈ છે, તો આ અદાલત ઉચ્ચ અદાલત અને ટ્રાયલ કોર્ટના સંમત તારણોમાં દખલ કરી શકે છે. આ અદાલત પણ સામાન્ય રીતે પુરાવાઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા સમીક્ષા કરતી નથી સિવાય કે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પુરાવાના મૂલ્યાંકનને કાયદા અથવા પ્રક્રિયાની ભૂલ દ્વારા દૂષિત કરવામાં આવે અથવા પુરાવાનું ખોટું વાંચન કરવામાં આવે.(૪૬૯-૭-એચ)

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: ફોજદારી અપીલ નંબર ૬૫૪-૬૫૫ ઓફ ૨૦૦૦.

પટણા હાઈકોર્ટના કી.એ. નંબર ૨૦૦ ઓફ ૧૯૯૯ના તા. ૨૮.૪.૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.:

અપીલકર્તાઓ તરફે સુશીલ કુમાર, ઋષિ મલ્હોત્રા અને પ્રેમ મલ્હોત્રા.

પ્રતિવાદી તરફે બી. બી. સિંહ તરફે સાકેત સિંહ.

કોર્ટનો ચુકાદો કે. જી. બાલક્રિશનન, ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા આપવામાં આવ્યો.

બિહારના ભોજપુરના ત્રીજા એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા અન્ય બે લોકો સાથે પાંચ આરોપીઓની સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવી હતી. સેશન્સ કોર્ટે અન્ય બે આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા અને આ અપીલકર્તાઓને કલમ ૩૦૨ સાથે ૩૪, કલમ ૩૭૬/૫૧૧ અને કલમ ૨૦૧/૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચી શકાય તેવા ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને તમામ અપીલકર્તાઓને મૃત્યુદંડની સજા ફટકારી હતી. અપીલ પર, બિહાર હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે તમામ પાંચ અપીલકર્તાઓની દોષિત ઠેરવવાની પુષ્ટિ કરી, પરંતુ મૃત્યુદંડની સજાને આજીવન કેદમાં ફેરવી દીધી.

અપીલકર્તાઓ પર ગુડિયા કુમારી નામની ૧૨ વર્ષની છોકરીના મૃત્યુનું કારણ હોવાના આરોપ પર કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો. ગુડિયા કુમારી સાતમા ધોરણની વિદ્યાર્થીની હતી. તા. ૬.૧૧.૧૯૯૬ના રોજ, લગભગ ૯:૩૦ વાગ્યે, તે શાળા માટે ઘરેથી નીકળી હતી પરંતુ સાંજ સુધી ઘરે પરત ફરી ન હતી.તેના પરિવારના સભ્યોએ તેને શોધવાનું શરૂ કર્યું, પરંતુ તે દિવસે તેઓ તેના ઠેકાણા શોધી શક્યા નહીં. બીજી સવારે, ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧, ગુડિયા કુમારીના ભાઈ સતેન્દ્ર સિંહને ખબર પડી કે તેણીનો મૃતદેહ રવિશંકર પાંડે નામના વ્યક્તિના ખેતરમાં પડેલો છે. પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૯ ને પણ ખબર પડી કે મૃતદેહ ખેતરમાં પડેલો છે અને તે નાયબ પોલીસ અધિક્ષક સાથે ત્યાં ગયો હતો. ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૮, દદન સિંહે પોલીસને નિવેદન આપ્યું હતું અને તે નિવેદનના આધારે ભૂષણ મહતો, મદન પાંડે અને

ભુચાઈ મહતો સામે કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો. ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૯એ આ મામલે વધુ તપાસ હાથ ધરી હતી અને મૃતદેહની તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને ગુડિયા કુમારીના મૃતદેહને પોસ્ટમોર્ટમ માટે મોકલવામાં આવ્યો હતો.

ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૯ એ સાક્ષીઓના નિવેદનો લીધા અને અંતે સાત આરોપી વ્યક્તિઓ સામે આરોપપત્ર દાખલ કર્યું. ફરીયાદી પક્ષ તરફ થી ૧૦ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી અને બચાવ પક્ષ તરફ થી ૩ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી. હુમલાખોરો દ્વારા ગુડિયા કુમારીની હત્યા કેવી રીતે કરવામાં આવી તે દર્શાવવા માટે કોઈ સીધો પુરાવો નથી. વિદ્વાન સત્ર ન્યાયાધીશે વિવિધ પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો અને આ અપીલકર્તાઓને ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને આ તારણની ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી.

અમે અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સુશીલ કુમાર અને રાજ્ય વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી સાકેત સિંહને સાંભળ્યા હતા. આ કેસમાં પુરાવાઓની વિવિધ વસ્તુઓના કાળજીપૂર્વક વિશ્લેષણ પર અમારો મત છે કે સેશન્સ જજ એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં ગંભીર રીતે ખામી ધરાવે છે કે આ અપીલકર્તાઓ હત્યાના ગુનામાં દોષિત હતા. તે એક સ્થાયી સિદ્ધાંત છે કે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાના કિસ્સામાં, વિવિધ સંજોગો આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરતી સાંકળ રચવા માટે સક્ષમ હોવા જોઈએ. એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં માત્ર પરિસ્થિતિજન્ય

પુરાવા હોય, કોર્ટે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવા પર વિચાર કરવો પડે છે અને તે નક્કી કરવું પડે છે કે પુરાવા કેસના હેતુ માટે સંબંધિત ચોક્કસ તથ્યો સાબિત કરે છે કે કેમ અને જ્યારે આવી હકીકતો સાબિત થાય છે, ત્યારે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે કે શું હકીકતો સક્ષમ છે કે કેમ આરોપી વ્યક્તિના અપરાધના કોઈ નિષ્કર્ષને જન્મ આપે છે કે નહીં. દોષનું અનુમાન ત્યારે જ કરી શકાય છે જ્યારે સાબિત થયેલ હકીકત આરોપીના અપરાધ સાથે સંપૂર્ણપણે સુસંગત હોય, અને જો સાબિત થયેલ હકીકત તેની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત હોય તો ચોક્કસપણે તે શંકાના લાભ માટે હકદાર છે.

પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા સંબંધિત કાયદો, સ્પષ્ટ અને અચોક્કસ શબ્દોમાં, આ અદાલત દ્વારા વિવિધ નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે અને તન્વીબેન પંકજકુમાર દિવેટીયા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, [૧૯૯૭] ૭ એસ. સી. સી. ૧૫૬ માં આ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા કાયદાના નિવેદનને ટાંકવા માટે તે પૂરતું છે:—

"પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાના આધારે દોષિત ઠેરવવાનો સિદ્ધાંત આ અદાલતના સંખ્યાબંધ નિર્ણયોમાં દર્શાવવામાં આવ્યો છે અને કાયદો સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યો છે કે દરેક અને દરેક દોષિત સંજોગો વિશ્વસનીય અને નિર્ણાયક પુરાવા દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે સ્થાપિત થવા જોઈએ અને આ રીતે સાબિત થયેલા સંજોગો એવી ઘટનાઓની સાંકળ

બનાવવી જોઈએ કે જેમાંથી આરોપીના અપરાધ વિશે એકમાત્ર અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ સુરક્ષિત રીતે કાઢી શકાય અને દોષ સામે કોઈ અન્ય પૂર્વધારણા શક્ય નથી. આ અદાલતે સ્પષ્ટપણે ચેતવણી આપી છે કે મોટા ભાગે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પર આધાર રાખતા કેસમાં હંમેશા જોખમ રહે છે કે અનુમાન અથવા શંકા કાનૂની સાબિતીનું સ્થાન લઈ શકે છે. અદાલતે પોતાને સંતોષ થવો જોઈએ કે ઘટનાઓની સાંકળમાં વિવિધ સંજોગો સ્પષ્ટ રીતે સ્થાપિત થયા છે અને ઘટનાઓની આવી સંપૂર્ણ સાંકળ એવી હોવી જોઈએ કે જેથી આરોપીની નિર્દોષતાની વાજબી સંભાવનાને નકારી શકાય. એવું પણ સૂચવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે મહત્વપૂર્ણ કડી જાય છે, ત્યારે સંજોગોની સાંકળ તૂટી જાય છે અને અન્ય સંજોગો, કોઈપણ રીતે, તમામ વાજબી શંકાઓથી આગળ આરોપીના અપરાધને સ્થાપિત કરી શકતા નથી. એવું માનવામાં આવ્યું છે કે અદાલતે સાવચેત રહેવું પડશે અને શંકાને કાનૂની સાબિતીની જગ્યા લેવાની મંજૂરી આપવાના જોખમને ટાળવું પડશે, કેટલીકવાર અભાનપણે તે નૈતિક નિશ્ચિતતા અને કાનૂની પુરાવા વચ્ચેનું ટૂંકું પગલું હોઈ શકે છે. આ અદાલત દ્વારા એવું સૂચવવામાં આવ્યું છે કે "સાચું હોઈ શકે છે" અને "સાચું હોવું જ જોઈએ" વચ્ચે લાંબુ માનસિક અંતર છે અને તે જ ચોક્કસ તારણોથી અનુમાનોને વિભાજિત કરે છે.

આ સિદ્ધાંતો શરદ બર્ડહિયંટ સારડા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, [૧૯૮૪] ૪ એસ.

સી. સી. ૧૧૬ અને અન્ય વિવિધ નિર્ણયોમાં વિસ્તૃત રીતે વર્ણવવામાં આવ્યા છે અને આવા કેસોનો સંદર્ભ જરૂરી નથી.

તાત્કાલિક કેસમાં, તે સરળતાથી દર્શાવી શકાય છે કે સેશન્સ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા વિવિધ સંજોગો આરોપીના દોષ તરફ ધ્યાન દોરતા નથી અને એવા વિવિધ સંજોગો છે જે ગંભીર શંકા કરે છે કે ગુડિયા કુમારીનું મૃત્યુ ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા આરોપવામાં આવેલી રીતે થયું ન હોવું જોઈએ અને આ અપીલકર્તાઓને તેમની સામે આરોપ મૂકવામાં આવેલા ગુના માટે દોષિત ઠેરવી શકાતા નથી. અમે એ હકીકતથી અજાણ નથી કે બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળની આ અદાલત ભાગ્યે જ બે સંમત અદાલતો દ્વારા નોંધાયેલા તથ્યાત્મક તારણોમાં દખલ કરે છે પરંતુ જો આ અદાલતને સંતોષ થાય કે ઉચ્ચ અદાલતે કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે અને ન્યાયની નોંધપાત્ર ભૂલ થઈ છે, તો આ અદાલત ઉચ્ચ અદાલત અને ટ્રાયલ કોર્ટના સંમત તારણોમાં દખલ કરી શકે છે. આ અદાલત પણ સામાન્ય રીતે પુરાવાઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા સમીક્ષા કરતી નથી સિવાય કે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પુરાવાના મૂલ્યાંકનને કાયદા અથવા પ્રક્રિયાની ભૂલ દ્વારા દૂષિત કરવામાં આવે અથવા પુરાવાનું ખોટું વાંચન કરવામાં આવે.

ગુડિયા કુમારીનો મૃતદેહ રવિશંકર પાંડેના ખેતરમાંથી મળી આવ્યો હતો. મૃતદેહની તપાસ કરતાં ડોક્ટરે શોધી કાઢ્યું કે શરીર પર શ્રેણીબદ્ધ ઈજાઓ હતી.

બંને આંખો વિખરેલી મળી આવી હતી અને નાક કાપી નાખવામાં આવ્યું હતું અને ગરદનની જમણી બાજુએ એક ઉઝરડા ઘા હતો અને જમણી કેરોટિડ ધમની અને નસ કાપી નાખવામાં આવી હતી. મૃતકના હાથ પર પણ ઈજાઓ થઈ હતી. હેમમેન સંપૂર્ણપણે ફાટેલી હાલતમાં મળી આવી હતી. નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય એ હતો કે તેના પર બળાત્કાર થયો હોવાના કોઈ સંકેત મળ્યા ન હતા.ડૉક્ટરે મૃતદેહની તપાસ દરમિયાન એ પણ નોંધ્યું કે પેટમાં લગભગ ૩ ઑંસની પચેલી ખાદ્ય સામગ્રી મળી આવી હતી અને તેમનો અભિપ્રાય હતો કે મૃતકએ મૃત્યુના ૬ થી ૭ કલાક પહેલા ભોજન લીધું હશે.

વિવિધ ગુનાહિત સંજોગો કે જેના આધારે અદાલતે આરોપીના ગુનાનું તારણ કાઢ્યું હતું તે સેશન્સ જજ દ્વારા ચુકાદાના ફરરા પપ માં દર્શાવવામાં આવ્યું છે.આ નીચે પ્રમાણે છે:—

૧. આરોપી વ્યક્તિઓની મૃતક પર ખરાબ નજર હતી, વધુમાં, આ ઉપરાંત, તેમને રોષ છે.

૨. ૬.૧૧.૧૯૯૬ના રોજ સવારે ૮:૩૦ વાગ્યે, જ્યારે મૃતક એક રીતે વર્ગમાં હાજરી આપવા માટે કરિશ્માથ તરફ આગળ વધી રહ્યો હતો, ત્યારે આરોપી ભુચાઈ મહતો, આસામી @અનિલ ડેકા અને અનિલ પાંડે રસ્તાની બાજુમાં પડેલા પી. ઓ. ખેતરમાં એક

પર્વતમાળા પર બેઠેલા જોવા મળ્યા હતા.

૩. મૃતક ગુડિયા તે માર્ગે કરિસથ તરફ આગળ વધતો જોવા મળ્યો હતો.

૪. ભૂષણ મહતો, સુદામા પાંડે અને કન્હૈયા તેમનો પીછો કરતા જોવા મળ્યા હતા.

૫. પી/સી ક્ષેત્રમાંથી ભૂષણ મહતો, સુદામા પાંડે, મદન પાંડે, ભુચાઈ મહતો અને અનિલ ડેકા બહાર આવતા જોવા મળ્યા હતા.

૬. ગુડિયા ૬.૧૧.૯૬ પર તેની શાળામાં ગઈ ન હતી.

૭. પોલીસ દ્વારા અલગ-અલગ તારીખે તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી છે.

સંજોગોના એકદમ અવલોકન પર, તે સરળતાથી શોધી શકાય છે કે આ સંજોગો આ અપીલકર્તાઓ દોષિત છે તે સાબિત કરવા માટે પૂરતા નથી. આ સંજોગોના સમર્થનમાં પુરાવા ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૪ એકરામ સિંહ, ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૫ સૂર્યદેવ પાંડે, ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી- ૧ સતેન્દ્ર સિંહ અને ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી- ૮ દદન સિંહના છે.

ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧ મૃતક ગુડિયા કુમારીનો ભાઈ છે. તે ૬.૧૧.૯૬ ની સાંજે ગુડિયાની શોધમાં ગયો હતો. તે ગુડિયાને શોધી શક્યો નહીં. તે તે શાળામાં ગયો હતો જ્યાં તે અભ્યાસ કરતી હતી પરંતુ શાળા બંધ જોવા મળી હતી. જ્યારે તે પરત ફરી રહ્યો હતો, ત્યારે તેણે તમામ સાત આરોપીઓને એક સાથે બેઠેલા અને કંઈક બૂમો પાડતા જોયા અને સાક્ષીને જોઈને તેઓ ચૂપ થઈ ગયા. તેણે એ પણ જુબાની આપી હતી કે મૃત્યુના એક અઠવાડિયા પહેલા તેની બહેન ગુડિયા કુમારીએ તેને કહ્યું હતું કે આ સાત આરોપીઓએ તેની છેડતી કરી હતી. એ નોંધવું અગત્યનું છે કે ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી- ૧, જ્યારે પોલીસ દ્વારા પૂછપરછ કરવામાં આવી ત્યારે તેણે જાણ કરી ન હતી કે મૃતકને ઘટનાના એક અઠવાડિયા પહેલા અપીલકર્તાઓ દ્વારા હેરાન કરવામાં આવ્યો હતો. એ નોંધવું પણ અગત્યનું છે કે આ સાક્ષીએ પોલીસને એ પણ જાણ કરી ન હતી કે ૬.૧૧.૧૯૯૬ ની સાંજે તેણે અનિલ ડેકા, રામનાથ પાંડે અને ઝિનુર પાંડેને બાલ્મિકી પાંડેના ઘરની નજીક એકબીજા સાથે વાત કરતા જોયા હતા.જો એવું માનવામાં આવે કે તેણે આરોપીઓને એકસાથે જોયા હતા, તો પણ તે પોતે જ એક ગુનાહિત પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવો નથી, સિવાય કે તે ઘટનાના સ્થળની ખૂબ નજીક હોય અથવા તેઓ શંકાસ્પદ સંજોગોમાં મળી આવ્યા હોય.

સેશન્સ કોર્ટે ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૪ એકરામ સિંહના પુરાવા પર આધાર રાખ્યો હતો. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે તેણે સવારે લગભગ ૧૦ વાગ્યે

રવિશંકર પાંડેના મેદાનમાંથી આવતા તમામ પાંચ અપીલકર્તાઓને અહીં જોયા હતા. સાક્ષી પાસે એવો કોઈ કેસ નથી કે તેઓ શંકાસ્પદ સંજોગોમાં મળી આવ્યા હતા. તેમની પાસે કોઈ હથિયાર નહોતા અને ન તો તેમના કપડાં લોહીથી રંગાયેલા હતા. સાક્ષી પાસે એવો પણ કોઈ કેસ નથી કે આ અપીલકર્તાઓએ સાક્ષીને જોઈને કોઈ ચિંતા દર્શાવી હતી. સત્ર ન્યાયાધીશે આ ધારણા પર ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી- ૪ પર સંપૂર્ણ આધાર રાખ્યો હતો કે આ અપીલકર્તાઓને ઘટના પછી તરત જ ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૪ દ્વારા જોવામાં આવ્યા હતા.એ નોંધવું અગત્યનું છે કે ગુડિયા કુમારીએ શાળાએ જતા પહેલા ભોજન લીધું હોવું જોઈએ અને ડૉક્ટરના પુરાવા અનુસાર, છેલ્લું ભોજન ખાધા પછી લગભગ ૬ થી ૭ કલાક પછી મૃત્યુ થયું હોવું જોઈએ. તેથી, જો એવું માનવામાં આવે કે ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી-૪ એ આ અપીલકર્તાઓને રવિશંકર પાંડેના ખેતરની નજીક જોયા હતા, તો પણ તે કોઈ વાંધાજનક પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા નથી, જે કોઈ પણ રીતે ફરીયાદી પક્ષના કેસને આગળ વધારશે.

અન્ય ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી- ૫ સૂર્યદેવ પાંડે છે. તેમણે પદભ્રષ્ટ કર્યું કે તેમણે મદન પાંડે અને અનિલ ડેકાને મેદાનની નજીક પર્યતમાળા પર બેઠેલા જોયા હતા જ્યાં આ ઘટના બની હતી. તેમણે તેમને સવારે લગભગ ૮:૩૦ વાગ્યે ૬.૧૧.૧૯૯૬ પર જોયા. તેણે ગુડિયા કુમારીને શાળાએ જતી પણ જોઈ હતી અને તેના અનુસાર સુદામા પાંડે, કન્હેયા ઉર્ફે ઝિંગુર પાંડે અને ભૂષણ મહતો તેનો પીછો કરી રહ્યા હતા. એ નોંધવું અગત્યનું છે કે ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી- ૫

સૂર્યદેવ પાંડેએ પોલીસ સમક્ષ જણાવ્યું ન હતું કે તેણે અનિલ ડેકા અને મદન પાંડેને પર્વતમાળા પર બેઠેલા જોયા હતા.એ પણ નોંધવું જોઈએ કે આ સાક્ષી એક ફોજદારી કેસમાં આરોપી હતો જ્યાં આરોપી મદન પાંડેના પિતાના ભાઈ નાગેશ્વર પાંડેની હત્યા કરવામાં આવી હતી. આ સાક્ષીને દોષી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને તેને આજીવન કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી. આવા સાક્ષીના પુરાવાને કોર્ટ ઓફ સેશન્સ દ્વારા અત્યંત કાળજી અને સાવધાની સાથે ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ. આ કેસમાં, ફરિયાદી પક્ષ તરફથી તપાસ કરાયેલા તમામ સાક્ષીઓની અપીલકર્તાઓ પ્રત્યે તીવ્ર દુશ્મનાવટ હતી. અગાઉ બે વ્યક્તિઓની હત્યા કરવામાં આવી હતી અને તે બંને અપીલકર્તાઓ સાથે સંબંધિત હતા.ફરિયાદી પક્ષ તરફથી તપાસ કરાયેલા ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી- ૫ અને ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી- ૮ આ ફોજદારી કેસોમાં આરોપી હતા.

ફરિયાદી પક્ષે રજૂ કરેલા તમામ પુરાવા માત્ર એ જ બતાવશે કે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓને આ અપીલકર્તાઓ તે સ્થળની નજીક મળી આવ્યા હતા જ્યાં મૃતદેહ મળી આવ્યો હતો. આ અપીલકર્તાઓ કોઈપણ શંકાસ્પદ સંજોગોમાં મળી આવ્યા ન હતા. તમામ અપીલકર્તાઓ એક જ ગામના છે. જો તેઓ એક સાથે બેઠેલા જોવા મળે અથવા રસ્તા પર ચાલતા જોવા મળે, તો તે પોતે જ આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરતી ગુનાહિત પરિસ્થિતિ નથી. કેટલાક અપીલકર્તાઓએ મૃતક ગુડિયા કુમારીને ઉશ્કેર્યા હોવાના પુરાવા પણ સંતોષકારક રીતે સાબિત થયા નથી. આ તુરંત શંકા સિવાય, આ અપીલકર્તાઓને ગુના

સાથે જોડવા માટે કોઈ પુરાવા નથી. જો આ અપીલકર્તાઓને ગુના સાથે જોડવા માટે કોઈ નક્કર અને વિશ્વાસપાત્ર પુરાવા હોત, જેમ કે અપરાધ કરવા માટે તેમના દ્વારા કથિત રીતે ઉપયોગમાં લેવાતા કોઈપણ હથિયારોની વસૂલાત અથવા તેમના દ્વારા પહેરવામાં આવતા કોઈપણ લોહીથી રંગાયેલા કપડાં, તો તે અપીલકર્તાઓના અપરાધને સાબિત કરવામાં થોડી મદદ કરી શક્યા હોત. તપાસ અધિકારી આવી કોઈ પણ ગુનાહિત સામગ્રી પર હાથ મૂકી શક્યા ન હતા. ઘટના પછી તરત જ અપીલકર્તાઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તેમના શરીર પર કોઈ ઈજા નહોતી. તે પણ શંકાસ્પદ છે કે શું આ ઘટના પોતે રવિશંકર પાંડેના ખેતરમાં બની હતી. તપાસ અધિકારીએ જુબાની આપી હતી કે તેણે મહઝારમાં જોયું ન હતું કે જ્યાં મૃતદેહ મળી આવ્યો હતો તે વિસ્તારની નજીક પગના નિશાન હતા અથવા છોડ કચડી નાખવામાં આવ્યા હતા. વિદ્વાન સત્ર ન્યાયાધીશે અપીલકર્તાઓને માત્ર અટકળો અને અનુમાનોના આધારે કાલ્પનિક કારણોસર દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે કે ઉચ્ચ અદાલતે પણ પુરાવાની યોગ્ય રીતે તપાસ કરી ન હતી. એ નોંધવું વધુ પીડાદાયક છે કે વિદ્વાન સત્ર ન્યાયાધીશે, અપૂરતા, અસંમત અને નાજુક પુરાવાના આધારે, અપીલકર્તાઓને દોષી ઠેરવ્યા હતા અને અપીલકર્તાઓને મૃત્યુદંડની સજા આપવાનું પસંદ કર્યું હતું.

અમારું માનવું છે કે સેશન્સ કોર્ટ તેમજ ઉચ્ચ અદાલતે આ કેસમાં પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાની પ્રશંસા કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી હતી અને તેના

પરિણામે ન્યાયની નિષ્ફળતા થઈ હતી. તેથી, અમે હાઈકોર્ટના નિષ્કર્ષમાં દખલ કરવા માટે બંધાયેલા છીએ અને એવું માનીએ છીએ કે ફરિયાદી પક્ષ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો કે અપીલકર્તાઓએ તેમની સામે આરોપ મૂકવામાં આવેલા કોઈપણ ગુના કર્યા હતા. અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવામાં આવતા નથી અને તેમની સામે ઘડવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે છે. જો અન્ય કોઈ કેસમાં તેમની અટકાયતની જરૂર ન હોય તો તેમને તાત્કાલિક જેલમાંથી મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

અપીલને તે મુજબ મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.